

ZASADY INTERPRETACJI PRAWA

1. Wykładnia literalna

Wykładnia prawa z dokładnością do litery może być stosowana li tylko w odniesieniu do pojedynczych formuł prawnych, nie zawierających *ustępów*, *punktów*, *podpunktów*, i.t.d.

Zwykle *artykuł* lub *paragraf* są złożonymi formułami prawnymi, które uzyskują moc rozstrzygającą przez interpretację *ustępów*. **Minimalna liczba** *ustępów* należących do *artykułu* albo *paragrafu* wynosi **dwa**, bowiem jeden *ustęp* można zawrzeć w treści *artykułu* bądź *paragrafu*. W pozostałych przypadkach, gdy **liczba** *ustępów* jest większa niż **jeden**, należy zastosować wykładnię **logiczną** *ustępów* dla nadania zdolności rozstrzygającej sformułowaniom *artykułu* albo *paragrafu*.

Każdy *ustęp* może być pojedynczą formułą prawną, albo złożoną z minimum dwóch *punktów*. Jeden i tylko jeden *punkt* nie może być rozwinięciem *ustępu*. Pojedynczy *punkt* w stosunku do *ustępu*, podobnie jak pojedynczy *ustęp* w stosunku do *artykułu* lub *paragrafu*, może być zawarty w treści *ustępu*. W pozostałych przypadkach, gdy **liczba** *punktów* jest większa niż **jeden**, należy zastosować wykładnię **logiczną** *punktów* dla nadania zdolności rozstrzygającej sformułowaniom *ustępu*. Identycznie należy analizować pozostałe formuły prawne niższych szczebli jak podpunkty itp.

2. Wykładnia logiczna

W odniesieniu do *ustępów* i pozostałych niższych hierarchicznie *punktów* stanowiących prawo należy stosować li tylko wykładnię **logiczną** prawa. Logika, jako nauka aksjomatyczna, definiuje podstawowe funkcje logiczne określone na elementach przestrzeni logicznej. Najprostsze z nich to:

- ✓ **suma logiczna,**
- ✓ **iloczyn logiczny,**
- ✓ **różnica logiczna,**
- ✓ **różnica symetryczna**
- ✓ **negacja**

Każda z w/w funkcji ma jeszcze inne określenia. *Negacja* jest funkcją jednoargumentową. Pozostałe funkcje są dwu lub więcej argumentowe. *Suma logiczna* bywa inaczej nazywana *alternatywą*. Do jej wyrażania używa się spójnika polskiego **lub** albo angielskiego **OR**. W rachunku zdań używa się oznaczeń **U** albo **V**. *Iloczyn logiczny* bywa inaczej nazywany *koniunkcją* albo *rozcięciem*. Do jego wyrażania używa się spójnika polskiego **I** albo angielskiego **AND**. W rachunku zdań używa się oznaczeń **∩** albo **∧**. Dowolna **logika** wyznaczana jest, w sposób całkowity i zupełny, przez dwie dowolne funkcje logiczne i negację. Na przykład, *alternatywa* i *koniunkcja* wspomagane *negacją* stanowią warunek konieczny i wystarczający zdefiniowania całkowitej i zupełnej logiki.

Suma logiczna dwóch lub więcej warunków jest prawdziwa, jeżeli przynajmniej jeden warunek jest prawdziwy. Zastosowanie *sumy logicznej* w formułowaniu i interpretacji prawa rozstrzygające są w istocie dwa przypadki szczególne. Kiedy spełniony jest jeden z wielu alternatywnych warunków, *alternatywa* *przeistacza się* w funkcję *różnicy symetrycznej*, zwanej inaczej *alternatywą rozłączną*. Kiedy spełnione są wszystkie alternatywne warunki, *alternatywa* *przeistacza się* w funkcję *koniunkcji*. Zatem, w formułowaniu i interpretowaniu prawa należy stosować

Andrzej J. Zmysłowski, dr inż.

Politechnika Śląska,
Wydział Organizacji i Zarządzania,
Instytut Inżynierii Produkcji,
[ul. Roosevelta 26/28, 40-000 Zabrze](mailto:ul.Roosevelta.26/28,40-000.Zabrze)

albo:

- ▶ **koniunkcję warunków decyzyjnych,**

albo

- ▶ **alternatywę rozłączną warunków decyzyjnych.**

Wszystkie pozostałe przypadki zawarte w *alternatywie* warunków decyzyjnych są ambiwalentne i nie mają istotnego wpływu na ostateczny skutek procesu decyzyjnego. Co najwyżej potwierdzają dodatkowo decyzję podjętą z wykorzystaniem *alternatywy rozłącznej*.

Sformułowania prawne, opisujące układy warunków jakie należy spełnić w celu podjęcia decyzji pozytywnej (**TAK**) albo negatywnej (**NIE**), mogą być łączone w złożone struktury logiczne zwane *zdaniami logicznymi*. Jednak, jak wykazano powyżej, dla jednoznaczności i czytelności prawa należy stosować jedynie *koniunkcję* albo *alternatywę rozłączną*. Wybór odpowiedniej funkcji musi spełnić tylko jedno wymaganie: nie może prowadzić do sprzeczności logicznej ani do tautologii. Sprzeczność logiczna wyklucza możliwość podjęcia jakiegokolwiek decyzji (ani **TAK** ani **NIE**). Tautologia, będąc zdaniem zawsze prawdziwym, wskazuje tylko jedną decyzję, decyzję na **TAK**. Tautologia jest zatem podstawą literalnej wykładni prawa, w którym występują proste, jednozdaniowe i **zawsze prawdziwe** sformułowania. Tautologia nie może więc występować w złożonych warunkach decyzyjnych, np.: rozpisanych na szereg *punktów* albo *podpunktów*, ponieważ w takim przypadku tautologia prowadzi do rozbieżnego procesu decyzyjnego, który nie ma rozwiązania.

3. Analiza zapisu wybranych paragrafów Statutu Politechniki Śląskiej

Z uwagi na potrzebę uzasadnienia moich starań o zatrudnienie mnie na stanowisku **starszego wykładowcy** albo **profesora nadzwyczajnego** wybrano do rozważań zapisy dotyczące warunków, jakie trzeba spełnić, aby osiągnąć jedno albo drugie stanowisko. Jako pierwszy analizowany będzie zapis o warunkach na stanowisko **starszego wykładowcy**.

a. Stanowisko starszego wykładowcy

W Statucie Politechniki Śląskiej § 88, ust. 2, pkt. 7 zapisano w następującym brzmieniu:

...

- 7) na stanowisku starszego wykładowcy może zostać zatrudniona osoba, która:
  - a) posiada tytuł zawodowy magistra oraz co najmniej dwunastoletnią praktykę na stanowiskach dydaktycznych, naukowo-dydaktycznych w szkołach wyższych lub piętnastoletni staż przemysłowy,
  - b) posiada stopień naukowy doktora oraz co najmniej sześćoletnią praktykę na stanowiskach dydaktycznych, naukowo-dydaktycznych w szkołach wyższych lub dziesięcioletni staż przemysłowy,
  - c) posiada znaczny dorobek dydaktyczny, w tym co najmniej autorstwo jednego podręcznika.

Zastosowanie koniunkcji do interpretacji *podpunktów a), b) i c)* prowadzi do powstania tautologii względem *podpunktu a) i b)*, ponieważ zgodnie z obowiązującym prawem osoba posiadająca stopień naukowy doktora posiada także stopień magistra. Zatem, powstają pytania:

- jeżeli *podpunkty a) i b)* stanowią koniunkcję wymagań, to które z nich należy ostatecznie uznać za rozstrzygające, dwunastoletnią czy sześćoletnią praktykę na stanowiskach dydaktycznych?
- jeżeli *podpunkty a) i b)* stanowią koniunkcję wymagań, to które z nich należy ostatecznie uznać za rozstrzygające, dziesięcioletni czy piętnastoletni staż przemysłowy?

Oczywistą wykładnią w interpretacji *podpunktów a), b) i c)* jest *alternatywa rozłączna*, z czego wynika, że:

Andrzej J. Zmysłowski, dr inż.

Politechnika Śląska,
Wydział Organizacji i Zarządzania,
Instytut Inżynierii Produkcji,
[ul. Roosevelta 26/28, 40-000 Zabrze](#)

- osoba posiadająca stopień magistra, która posiada odpowiednie doświadczenie w pracy na stanowiskach dydaktycznych lub odpowiednio długi staż przemysłowy, może zostać **starszym wykładowcą**. Moc rozstrzygającą przy podejmowaniu decyzji ma *podpunkt a)* i tylko ten *podpunkt*.
- osoba posiadająca stopień doktora, która posiada odpowiednie doświadczenie w pracy na stanowiskach dydaktycznych lub odpowiednio długi staż przemysłowy, może zostać **starszym wykładowcą**. Moc rozstrzygającą przy podejmowaniu decyzji ma *podpunkt b)* i tylko ten *podpunkt*.
- osoba posiadająca stopień magistra albo stopień doktora, a nie posiada odpowiedniego doświadczenia w pracy na stanowiskach dydaktycznych i nie posiada odpowiednio długiego stażu przemysłowego, może zostać **starszym wykładowcą**, jeżeli posiada znaczny dorobek dydaktyczny, w tym co najmniej autorstwo jednego podręcznika.

Podpunkt c) daje dodatkową możliwość zatrudniania na stanowisku **starszego wykładowcy**, prócz możliwości wynikających z *podpunktów a)* albo *b)*. Co więcej, *podpunkt c)* pozwala zatrudnić na stanowisku **starszego wykładowcy** osobę, która nie posiada stopnia magistra ani stopnia doktora, ale posiada, w swym dorobku zawodowym, napisany podręcznik, chyba że inne rozporządzenia wyższego rzędu stanowią inaczej.

b. Stanowisko profesora nadzwyczajnego

W Statucie Politechniki Śląskiej § 88, ust. 2, pkt. 2 zapisano w następującym brzmieniu:

...

- 2) na stanowisku profesora nadzwyczajnego, na czas określony, może zostać zatrudniona osoba która:
  - a) posiada znaczny dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny uzyskany na dotychczas zajmowanym stanowisku,
  - b) kierowała pracami badawczymi, projektowymi lub artystycznymi, zlecanymi przez jednostki spoza Politechniki Śląskiej lub realizowanymi w ramach współpracy międzynarodowej,
  - c) posiada doświadczenie w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, w tym wykładów i seminariów,
  - d) uzyskała pozytywną ocenę okresową lub pozytywną opinię z poprzedniego miejsca pracy,
  - e) a w razie zatrudnienia na czas nieokreślony dodatkowo:
    - jest promotorem co najmniej jednego zakończonego oraz jednego otwartego przewodu doktorskiego,
    - jest autorem monografii, podręcznika lub cyklu przeglądowych publikacji w renomowanych czasopiśmie, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Oczywistą wykładnią w interpretacji *podpunktów a), b), c) i d)* jest *koniunkcja*, ponieważ warunki decyzyjne stanowią wymagania nie wykluczające się wzajemnie. *Koniunkcja* w interpretacji *podpunktów a), b), c) i d)* oznacza konieczność spełnienia wszystkich wymienionych wymagań, czyli:

- odpowiedni poziom dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego,
- kierowania pracami badawczymi, projektowymi lub artystycznymi, zlecanymi przez jednostki spoza Politechniki Śląskiej lub realizowanymi w ramach współpracy międzynarodowej,
- odpowiedni poziom doświadczenia w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, w tym wykładów i seminariów,
- uzyskanie pozytywnej oceny okresowej lub pozytywnej opinii z poprzedniego miejsca pracy.

Natomiast *podpunkt e)* musi być interpretowany w *koniunkcji* warunkowo względem *podpunktów a), b), c) i d)*, ponieważ odnosi się do zatrudnienia na czas nieokreślony, co stanowi sytuację przeciwną do zatrudnienia na czas określony. Wymagania *podpunktu e)* są sformułowane jako dodatkowe, rozszerzające wymagania *podpunktów a), b), c) i d)*, co tym bardziej utrwala zastosowanie *koniunkcji* w odniesieniu do *podpunktów a), b), c) i d)*.

Oczywiście, w odniesieniu do *podpunktów a), b), c) i d)* można zastosować wykładnię opartą o *alternatywę rozłączną*. Wtedy jednak, wymagania byłyby znacznie pomniejszone. Wystarczające dla podjęcia decyzji byłoby spełnienie jednego, dowolnie wybranego wymagania. W przypadku *podpunktu d)*, interpretacja w oparciu

Andrzej J. Zmysłowski, dr inż.

Politechnika Śląska,
Wydział Organizacji i Zarządzania,
Instytut Inżynierii Produkcji,
ul. Roosevelta 26/28, 40-000 Zabrze

o alternatywę rozłączną prowadzi do sytuacji trudnej do uzasadnienia, gdyż pozytywna opinia z poprzedniego miejsca pracy nie musi predestynować do stanowiska profesora.

4. Interpretacja §88, ust. 2, pkt. 7 Statutu przez Politechnikę Śląską

Interpretacja §88, ust. 2, pkt. 7 Statutu Politechniki Śląskiej przez Politechnikę Śląską jest odmienna od opisanej powyżej. Przede wszystkim *podpunkt c)* jest interpretowany w koniunkcji do alternatywy wymagań *podpunktów a)* i *b)*. To oznacza, że decyzje o zatrudnieniu na stanowisku **starszego wykładowcy** powinny obowiązkowo brać pod uwagę wymóg posiadania **PODRĘCZNIKA** w dorobku zawodowym.

Taka interpretacja jest niedopuszczalną manipulacją, ponieważ *podpunkt c)* powinien zawierać odpowiednie sformułowania wskazujące na konieczność zastosowania *koniunkcji* w stosunku do *podpunktów a)* i *b)*. Tak właśnie jest sformułowany *podpunkt e)* w § 88, ust. 2, pkt. 2 w/w Statutu, gdzie użyto słowa "dodatkowo".

Interpretacja z użyciem *koniunkcji* byłaby oczywista, gdyby zmienić kolejność *podpunktów a), b) i c)*. Gdyby *podpunkt c)* umieścić na początku, *natomiast podpunkty a)* oraz *b)* przenieść na miejsce drugie i trzecie. Wtedy wymaganie podręcznika byłoby oczywiste. Jednak nie powinna się w *podpunkcie c)* znaleźć enigmatyczna treść "znaczny dorobek dydaktyczny", gdyż doświadczenie dydaktyczne wymagane w *podpunkcie a)* oraz *b)* stanowi wystarczającą gwarancję znaczącego dorobku dydaktycznego. Umieszczenie enigmatycznej treści "znaczny dorobek dydaktyczny" w *podpunkcie c)* w sposób oczywisty stoi w *alternatywie rozłącznej* względem konkretnych wymagań doświadczenia dydaktycznego w *podpunktach a) i b)*.

Zatem, **starszym wykładowcą** może zostać osoba w stopniu magistra albo doktora z określonym doświadczeniem dydaktycznym lub stażem przemysłowym, albo osoba która nie spełnia wymagań doświadczenia dydaktycznego i stażu przemysłowego, ale ma w swoim dorobku napisany podręcznik, **co było do okazania !**

Andrzej J. Zmysłowski, dr inż.

